

Studium Architektury Informacyjnej Państwa

Architektura Informacyjna Państwa – AIP

Andrzej Rękowski, Zespół AIP NASK-PIB

Architektura Informacyjna Państwa - AIP

- Przedstawienie celu AIP – czemu służy
- Ogólna charakterystyka AIP

Czym jest Architektura Informacyjna Państwa?

Architektura Informacyjna Państwa (AIP) to formalny opis sposobu zorganizowania systemów teleinformatycznych i zasobów informacyjnych Państwa, oraz metoda zarządzania ich rozwojem, zgodna ze strategicznymi kierunkami cyfryzacji Państwa.

Ku pamięci:

Do skutecznego zarządzania,
czyli osiągnięcia celów,
niezbędna jest dogłębna wiedza
nt. zarządzanego środowiska

AIP – uporządkowany opis stanu posiadania

AIP zawiera:

- opis komponentów systemu informacyjnego państwa wraz z ich powiązaniem,
- zasady, standardy, modele, procesy zarządzania oraz inne elementy konieczne do zrealizowania wizji cyfrowego państwa występujące w warstwach: prawnej, organizacyjnej, semantycznej i technicznej.

AIP jest zgodna z EIRA – czyli z modelem referencyjnej architektury interoperacyjności dla administracji publicznej, opracowanym przez Komisję Europejską . (*European Interoperability Reference Architecture – EIRA*)

Źródła informacji i danych dla AIP

- analiza funkcjonowania administracji państwowej – typowanie źródeł danych i informacji podstawowych - kluczowych z punktu widzenia państwa (GSTP),
- wiedza nabywana w kontaktach dwustronnych z podmiotami – instytucjami administracji, gestorami systemów, w których prowadzone są rejestry publiczne i/lub generowane e-usługi, w tym w ramach wsparcia strategicznego,
- System Inwentaryzacji Systemów Teleinformatycznych (SIST) – *będzie przedmiotem odrębnej prezentacji,*
- Opisy Założeń Systemów Informatycznych (OZPI) przedkładane KRMC do zatwierdzenia.

Statystyki zasobów Repozytorium AIP

Repozytorium AIP zawiera znaczącą ilość informacji i danych dotyczących struktury organizacyjnej administracji oraz regulacji prawnych dot.:

- relacji pomiędzy podmiotami / instytucjami administracji,
- ich roli w systemie informacyjnym państwa,
- powołanych rejestrów publicznych i zakresu gromadzonych w nich danych,
- reguł udostępniania danych.

Istotne znaczenie z punktu widzenia planowania rozwoju ma opis powiązań pomiędzy obiektami architektury.

Lp.	Rodzaj obiektu	Opis	Liczba
1.	Modele	Wszystkie utworzone modele	4 010
2.	Obiekty	Wszystkie utworzone obiekty	17 902
3.	Powiązania	Wszystkie utworzone powiazania	56 945

Statystyki Repozytorium AIP cd.

Lp	Typ obiektu	Warstwa AIP	Liczba
1.	Akt prawny	Warstwa legislacyjna opisująca stan prawny w zakresie, w którym ma on wpływ na Architekturę Informacyjną Państwa	702
2.	Podmioty warstwy organizacyjnej	Podmioty będące jednostkami organizacyjnymi lub reprezentacje jednostek występujących wielokrotnie w ramach grupowego podmiotu jak np. Uczelnie, Szkoły.	385
3.	Zbiór danych	Warstwa semantyczna zawierająca modele zbiorów danych	1224
4.	Obiekt danych	Warstwa semantyczna zawierająca modele zbiorów danych	1370
5.	System	Warstwa techniczna zawierająca systemy teleinformatyczne, ich strukturę oraz funkcjonalność	1614

Statystyki Repozytorium AIP c.d.

Lp.	Typ diagramu	Opis	Liczba
1.	Diagram otoczenia systemu	Diagram przedstawia powiązanie systemu z podstawowymi obiektami z warstw legislacyjnej, organizacyjnej, semantycznej i technicznej.	262
2.	Diagram komponentów	Diagram komponentów pokazuje strukturę modułową danego systemu.	202
3.	Diagram kooperacji	Diagram kooperacji pokazuje przepływy danych między systemami w kontekście najbliższego otoczenia jednego systemu, którego model dotyczy. Strzałka relacji mówi o tym czy dane są wysyłane czy odbierane przez dany system.	536
4.	Diagram przepływu danych	Diagram pokazuje obiekty danych przepływające pomiędzy dwoma systemami	1178
5.	Diagram zbioru danych	Diagram zbioru danych przedstawia zawartość informacyjną przetwarzaną przez zbiór danych. Diagram musi posiadać jedno wystąpienie głównego zbioru danych - dla którego diagram jest tworzony musi on agregować przynajmniej jeden obiekt danych.	251
6.	Diagram atrybutów obiektu danych	Diagram atrybutów obiektu danych obrazuje atrybuty tego obiektu	163

Interesariusze AIP

Poziom centralny

Rada Ministrów, Członkowie Rady Ministrów, KRMC, Minister Cyfryzacji, Kierownicy urzędów centralnych, inne instytucje Centralne, np. ZUS, GUS, ...

Poziom regionalny/lokalny

Marszałkowie województw, starostwa powiatowe, gminy i instytucje podległe

Poziom operacyjny

Działy planowania rozwoju w ww. urzędach i jednostkach, dostawcy rozwiązań i usług

Pośrednio, interesariuszami AIP są wszyscy korzystający z usług elektronicznych, które udostępnia administracja.

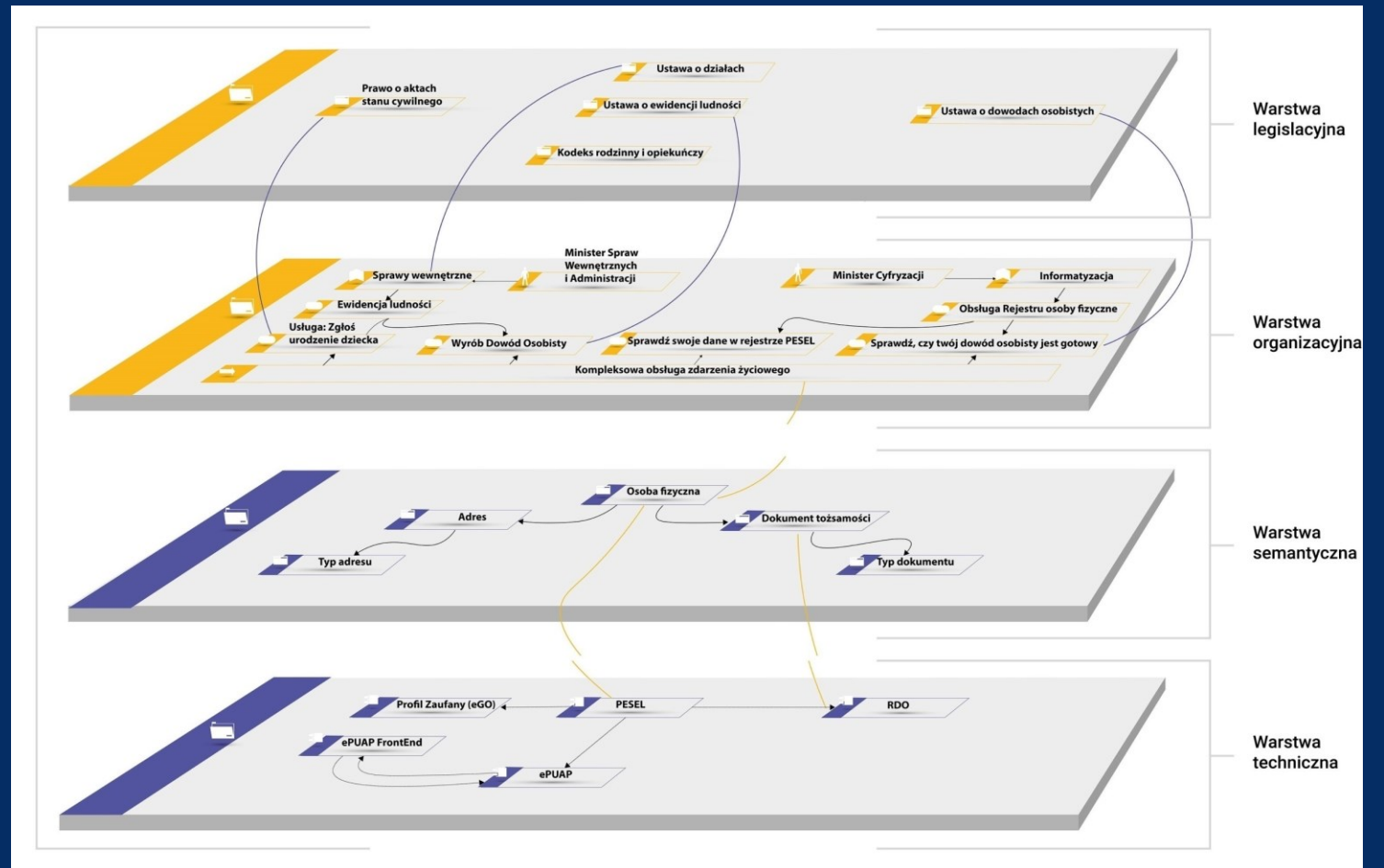
Zastosowanie AIP w procesach transformacji cyfrowej

- Wsparcie zarządzania rozwojem cyfrowego państwa poprzez dostarczanie danych/informacji służących do obniżenia poziomu złożoności i standaryzacji (podejścia do budowy) systemów informacyjnych administracji – służy temu w szczególności zachowanie zgodności z Wizją Architektury AIP;
- Zapewnienie spójności działań poprzez zapewnienie możliwości wykorzystania istniejących komponentów architektury (*building blocks*) w architekturze rozwiązania IT (w projekcie), zgodnie z Wizją Architektury AIP, a więc także z Pryncypiami AIP i standardami AIP,
- Zapewnienie usług dostępu do bieżących modeli architektonicznych i możliwości ich wykorzystania przy planowaniu i projektowaniu rozwiązań IT.

**Uczestnikami procesów są m.in. DPIS MC, KRMC
(ze wsparciem Rady Architektury IT).**

Struktura i zawartość zasobu informacyjnego AIP

Warstwy architektury wg EIRA

Struktura i zawartość zasobu informacyjnego AIP

Struktura Repozytorium AIP jest zgodna z europejską architekturą referencyjną interoperacyjności (*European Interoperability Reference Architecture – EIRA*) i zawiera się w czterech warstwach:

- **warstwa legislacyjna** – ustawy, rozporządzenia, polityki oraz standardy,
- **warstwa organizacyjna** – opis struktury organizacyjnej, procesów biznesowych, funkcji oraz usług biznesowych
- **warstwa semantyczna** - opis obiektów danych na poziomie conceptualnym, logicznym oraz fizycznym z uwzględnieniem źródeł danych oraz ich przepływów pomiędzy komponentami aplikacyjnymi
- **warstwa techniczna** – opis komponentów aplikacyjnych (ze względu na założenia projektu AIP elementy infrastruktury nie zostały uwzględnione).

Warstwa legislacyjna – co zawiera?

Zawartość:

- Odzwierciedlenie rzeczywistego kształtu systemu prawnego w zakresie dotyczącym AIP z określeniem organów/jednostek odpowiedzialnych za proces legislacyjny - proponowanie i procedowanie zmian.
- Przyporządkowanie zadań i spraw do właściwych organów, urzędów, jednostek organizacyjnych, w szczególności tych związanych z prowadzeniem rejestrów publicznych.
- Określenie obiektów danych i rejestrów publicznych poprzez wykorzystanie definicji zaczerpniętych z przepisów prawa.

Warstwa legislacyjna – co umożliwia?

Dzięki wprowadzonym danym i relacjom pozwala określić:

- które przepisy regulują działanie poszczególnych jednostek organizacyjnych,
- jakie przepisy definiują realizację określonych zadań/spraw,
- w jakich przepisach i w jaki sposób zostały zdefiniowane określone zbiory danych (rejstry) oraz ich gestorzy.

Powyższe jest istotne zarówno na etapie planowania i realizacji inwestycji z zakresu cyfrowej transformacji w administracji, jak również niezbędne i pomocne przy planowaniu zmian prawa i dążeniu do osiągnięcia interoperacyjności i spójności prawa.

Warstwa organizacyjna – co zawiera ?

Zawartość:

- Odzwierciedlenie rzeczywistej struktury administracji wraz z relacjami zachodzącymi pomiędzy jej obiektami: organami, urzędami, instytucjami.
- Zagadnienia i sprawy przypisane do właściwych organów, urzędów i jednostek organizacyjnych.

Warstwa organizacyjna – co umożliwia ?

- Dzięki wprowadzonym relacjom zadania – jednostka, pozwala jednoznacznie określić, jakie organy/instytucje w państwie realizują konkretne zadania wynikające z ustawy o działach, jak również zadania pozostające poza działami.
- Uzyskanie/pobranie kompletnej, zweryfikowanej i utrzymywanej informacji nt. struktury organizacyjnej administracji pozwala adresować zagadnienia do obsłużenia przez właściwą instytucję i monitorować ich realizację.

Warstwa semantyczna – co zawiera?

Zawartość:

- nazwy zbiorów danych/rejestrów zgodnych z brzmieniem z przepisów prawa,
- definicje obiektów danych: zbiorów danych, encji, atrybutów ... zgodne z przepisami prawa,
- modele zawierające relacje uwzględniające: akty prawa, aktorów / gestorów, zbiory danych, systemy teleinformatyczne, w których zbiory danych są prowadzone.

Warstwa semantyczna – co umożliwia?

- Intuicyjne korzystanie z modelu, zgodne z porządkiem funkcjonowania państwa, uwzględniające:
 - działy administracji/zadania/sprawy,
 - wykonawców zadań/spraw: urząd (organ)/jednostka organizacyjna,
 - sposób realizacji: wykorzystywane zbiory danych, obiekty, relacje,
 - narzędzia do realizacji zadań/prowadzenia spraw: systemy, aplikacje, diagramy kooperacji.
- Usprawnienie komunikacji i przejrzyste definiowanie wspólnych celów w wyniku wprowadzenia standaryzacji opisów zgodnych z zakresem informacyjnym ustaw.
- Usprawnienie raportowania i analiz na poziomie danych prowadzące do interoperacyjności i otwartości na nowe usługi.

Warstwa techniczna – co zawiera?

Zawartość:

- zestawienie aplikacji i systemów teleinformatycznych, w tym przede wszystkim tych w których prowadzone są zbiory danych,
- informacje o systemach identyfikujące i charakteryzujące ich cechy (atrybuty) – nazwę, operatora, funkcje i status użytkowy – etap cyklu życia,
- diagramy systemów z wyróżnieniem komponentów/modułów oraz modele kooperacji z otoczeniem, tj. z innymi systemami zawierające relacje uwzględniające kierunek strumieni danych.

Warstwa techniczna – co umożliwia?

- jednoznaczną identyfikację aplikacji/systemów oraz ich gestorów,
- określenie funkcjonalności aplikacji i systemów teleinformatycznych oraz prowadzonych w nich zbiorów (jeśli zbiory prowadzą),
- określenie lokalizacji aplikacji/systemu w Architekturze Informacyjnej Państwa,
- określenie rodzaju powiązania – sposobu współpracy systemu, z innymi rozwiązaniami.

AIP - narzędzie zarządzania cyfryzacją administracji publicznej

Celem działania Ministra Cyfryzacji jest zbudowanie spójnego i sprawnego systemu informacyjnego państwa dostarczającego usługi kluczowe dla obywateli i przedsiębiorców, w sposób zapewniający:

- efektywne wydatkowanie środków finansowych,
- możliwie najwyższą jakość przy istniejących uwarunkowaniach,
- spełnienie wymagań interoperacyjności istniejących oraz nowych systemów teleinformatycznych administracji publicznej,
- zapewniający zarządzanie redundancją funkcjonalności i danych.

Kompleksowy model AIP

Kompleksowy model AIP w ramach interakcyjnej współpracy jednostek tworzących AIP, umożliwia dostarczenie usług publicznych w wyniku zintegrowanych działań, począwszy od procesu legislacyjnego, określenie zadań i struktur organizacyjnych, przez definicje zbiorów danych niezbędnych do budowy rozwiązań i usług.

Korzyści z AIP – poziom centralny

- Wprowadzanie ładu informacyjnego, tj. spójności i integralności systemu informacyjnego państwa.
- Dostępność informacji/danych do wytyczania kierunków rozwoju i planowania dla Rządu RP i KRMC na podstawie wiedzy nt.:
 - stanu posiadania państwa / resortów / instytucji,
 - powiązań komponentów AIP / strumieniach danych,
 - redundancji zbiorów danych / funkcjonalności,
 - identyfikacji białych plam – obszarów działalności państwa do objęcia cyfryzacją.
- Wsparcie działań podnoszących interoperacyjność rozwiązań systemowych w państwie.
- Wspomaganie i racjonalizacja decyzji inwestycyjnych – optymalizacja środowiska.

Korzyści z AIP – poziom instytucji

- Podniesienie poziomu dojrzałości instytucjonalnej poprzez udział ekspertów w kreowaniu opisu AIP tj. kompletowania i utrzymania zasobów Repozytorium AIP.
- Dostępność opisu środowiska informacyjnego dziedziny / obszaru działalności w powiązaniu z otoczeniem.
- Ułatwienie planowania / projektowania rozwiązań / usług z uwagi na możliwość:
 - wyszukiwania informacji o zbiorach danych, systemach teleinformatycznych i gestorach,
 - uzyskania wsparcia ze strony Zespołu AIP MC w konstrukcji wysokopoziomowej architektury rozwiązania,
 - skrócenia cyklu wytwórczego rozwiązań,
 - weryfikacji ograniczeń prawnych po stronie gestora w zakresie udostępniania danych podmiotowi w celu ich użycia.

Warunki użyteczności AIP:

- aktualność opisu komponentów środowiska - informacji, danych, modeli, itd.
- dostępność zasobów AIP i możliwość korzystania z nich,
- powszechna wiedza nt. zawartości Repozytorium AIP,
- w możliwie szerokim zakresie kompletność opisu środowiska.

Podsumowanie

- AIP jest środowiskiem integrującym różnorodne komponenty systemu informacyjnego państwa, które stanowi ramy dzięki, którym efekty projektów są ze sobą spójne i prowadzą do wspólnego celu, jakim jest wypełnianie obowiązków państwa wobec obywateli.
- Repozytorium AIP jest ważnym źródłem wiedzy wspomagającym planowanie rozwoju – umożliwia identyfikację obszarów wymagających intensywnego wsparcia oraz optymalizację budowanych rozwiązań.
- Z zasobów wiedzy Repozytorium AIP mogą korzystać eksperci administracji rządowej i samorządowej przy planowaniu działań rozwojowych na każdym poziomie (i za ich pośrednictwem dostawcy rozwiązań).
- Należy zbudować mechanizm współpracy możliwie największej liczby podmiotów administracji (gestorów systemów teleinformatycznych / rejestrów publicznych), aby były spełnione warunki użyteczności AIP.

Dziękuję za uwagę!

Kontakt: studium.aip@nask.pl

Strona: <https://www.gov.pl/web/ia/studium-aip>